

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2016. április 7.*

„Előzetes döntéshozatal — Római Egyezmény — Alkalmazandó jog — Határokon átnyúló egyesülés — 78/855/EGK irányelv — 2005/56/EK irányelv — Beolvadással történő egyesülés — A hitelezők védelme — A beolvadó társaság összes (aktív és passzív) vagyonának átruházása az átvevő társaságra”

A C-483/14. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) a Bírósághoz 2014. október 31-én érkezett, 2014. augusztus 28-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **KA Finanz AG**

és

a **Sparkassen Versicherung AG Vienna Insurance Group**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: M. Ilešič, a második tanács elnöke, a harmadik tanács elnökeként eljárva, C. Toader, M. Berger, E. Jarašiūnas és C. G. Fernlund (előadó) bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,

hivatalvezető: V. Tourrès tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2015. szeptember 23-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a KA Finanz AG képviseletében S. Albiez és C. Klausegger Rechtsanwälte,
- a Sparkassen Versicherung AG Vienna Insurance Group képviseletében P. Konwitschka Rechtsanwalt,
- a spanyol kormány képviseletében A. Rubio González, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében G. Braun, H. Støvlbæk és M. Wilderspin, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: német.

a főtanácsnok indítványának a 2015. november 12-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 1980. június 19-én Rómában aláírásra megnyitott Római Egyezmény (HL L 266., 1. o.; magyar nyelven: HL 2005 C 169., 10. o.; a továbbiakban: Római Egyezmény), a 2009. szeptember 16-i 2009/109/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 259., 14. o.) módosított, a Szerződés 54. cikke (3) bekezdésének g) pontja alapján a részvénytársaságok egyesüléséről szóló, 1978. október 9-i 78/855/EGK harmadik tanácsi irányelv (HL L 295., 36. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 42. o.; a továbbiakban: 78/855 irányelv), valamint a tőkeegyesítő társaságok határokon átnyúló egyesüléséről szóló, 2005. október 16-i 2005/56/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 310., 1. o.) értelmezésére irányul.
- 2 E kérelmet a Cipruson székhellyel rendelkező Kommunalkredit International Bank LTD (a továbbiakban: Kommunalkredit) jogutódjaként eljáró, Ausztriában székhellyel rendelkező KA Finanz AG (a továbbiakban: KA Finanz) és az Ausztriában székhellyel rendelkező Sparkassen Versicherung AG Vienna Insurance Group (a továbbiakban: Sparkassen Versicherung) között ez utóbbi azon kérelmének tárgyában folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő, hogy a KA Finanz fizessen a részére kamatokat a Kommunalkreditnél azelőtt jegyzett alárendelt kölcsöntőke kötvények után, hogy ez utóbbi társaság beolvadással egyesült volna a KA Finanzcal.

Jogi háttér

Az uniós jog

A Római Egyezmény

- 3 A Római Egyezménynek a hatályát meghatározó 1. cikke ekképpen rendelkezik:

„(1) Ezen egyezmény rendelkezéseit kell alkalmazni a szerződéses kötelezettségekre minden olyan helyzetben, amikor különböző országok jogai között kell választani.

(2) E rendelkezéseket nem lehet alkalmazni az alábbiak esetében:

[...]

- e) a társasági jogot, az egyesületi jogot, valamint a jogi személyekre vonatkozó jogot érintő kérdések, mint például a társaságok, egyesületek és más jogi személyek bejegyzés útján vagy más módon történő létrehozása, jogképessége, belső szervezete és működése vagy feloszlása, valamint a társasági tagok és a tisztségviselők jogszabályon alapuló személyes felelőssége a társaság, az egyesület, illetve a jogi személy kötelezettségeiért;

[...].”

- 4 Ezen egyezmény 3. cikkének (1) bekezdése az alábbiakat írja elő:

„A szerződésre a felek által választott jog az irányadó. A jogválasztásnak kifejezettnak kell lennie, vagy annak a szerződés rendelkezéseiből, illetve az eset körülményeiből kellő bizonyossággal megállapíthatónak kell lennie. [...]”

- 5 Az említett egyezmény 10. cikke értelmében:

„(1) Az ezen egyezmény 3–6. és 12. cikke alapján a szerződésre alkalmazandó jog különösen az alábbiakra irányadó:

a) értelmezés;

b) a szerződéssel létrehozott kötelezettségek teljesítése;

c) a saját eljárási joga által a bíróságra ruházott hatáskörön belül, a teljes vagy részleges nem teljesítésből eredő szerződésszegés következményei, beleértve a károk felmérését is, amennyiben arra a jogszabályok irányadók;

d) a kötelezettségek megszűnésének különböző módjai, valamint az elévülés és a határidő lejártához fűződő jogvesztés;

[...]

(2) A teljesítés módja és a hibás teljesítés esetén a jogosult által megteendő intézkedések tekintetében a teljesítés helye szerinti ország jogát kell figyelembe venni.”

- 6 A Római Egyezmény helyébe a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 18-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 177., 6. o., helyesbítés HL 2009. L 309., 87. o.; a továbbiakban: „Róma I”-rendelet) lépett. Ezt a rendeletet a 28. cikke értelmében a 2009. december 17-től kötött szerződésekre kell alkalmazni.

A 78/855 irányelv

- 7 A 78/855 irányelv harmadik és hatodik preambulumbekkezdése kimondja:

„[...] a tagok és harmadik személyek érdekeinek védelme megköveteli, hogy a tagállamoknak a részvénytársaságok egyesülésére vonatkozó jogszabályai összhangban legyenek, és hogy az összes tagállam jogszabályaiban szerepeljenek az egyesülésre vonatkozó rendelkezések;

[...]

[...] a hitelezők, beleértve a kötvénytulajdonosokat is, valamint az egyesülő társasággal szemben egyéb követeléseket támaztó személyek védelmét biztosítani kell, hogy az egyesülés ne befolyásolja hátrányosan az érdekeiket”.

- 8 Ezen irányelv 13. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) A tagállamok jogszabályainak megfelelő védelmet kell biztosítaniuk a társaság olyan hitelezőinek, akiknek követelése megelózik az egyesülési terv közzétételét, és nem váltak még esedékessé a közzététel időpontjában.

(2) Ebből a célból a tagállamok jogszabályainak legalább arról kell rendelkezniük, hogy az ilyen hitelezők megfelelő biztosítékokat követelhessenek, ha az egyesülésben részt vevő társaságok pénzügyi helyzete az ilyen védelmet szükségessé teszi, és ha ezek a hitelezők még nem rendelkeznek ilyen biztosítékokkal.

A tagállamoknak meg kell állapítaniuk az (1) bekezdés és e bekezdés első albekezdésében előírt védelem feltételeit. A tagállamoknak mindenképpen gondoskodniuk kell arról, hogy a hitelezőknek joga legyen arra, hogy a megfelelő közigazgatási vagy igazságügyi hatósághoz forduljanak megfelelő biztosítékokért, amennyiben hitelt érdemlően be tudják mutatni, hogy az egyesülés miatt követeléseik kielégítése veszélyben van, és azt, hogy a társaságtól nem kaptak megfelelő biztosítékokat.

(3) Az átvevő társaság és a beolvadó társaság hitelezői részére nyújtott védelem eltérő lehet.”

9 Az említett irányelv 14. cikke értelmében:

„Jogaik kollektív gyakorlására vonatkozó szabályok sérelme nélkül, a 13. cikk vonatkozik az egyesülő társaságok kötvénytulajdonosaira, kivéve, ha az egyesüléshez a kötvénytulajdonosok gyűlése – amennyiben ilyen gyűlésről a nemzeti jogszabályok rendelkeznek –, illetve a kötvénytulajdonosok egyenként hozzájárultak.”

10 Ugyanezen irányelv 15. cikke az alábbiakat írja elő:

„A részvényeken kívüli egyéb, különleges jogokkal felruházott értékpapírok jogosultjainak olyan jogokat kell biztosítani az átvevő társaságokban, amelyek legalább egyenértékűek azokkal a jogokkal, amelyeket a beolvadó társaságban gyakorolhattak, kivéve ha ezeknek a jogoknak a megváltoztatásához az ilyen értékpapírok jogosultjainak gyűlése – amennyiben ilyen gyűlésről a nemzeti jogszabályok rendelkeznek –, illetve az ilyen értékpapírok jogosultjai egyenként hozzájárultak, vagy ha a jogosultak igényelhetik az átvevő társaságtól kötvényeik [helyesen: értékpapírjaik] visszavásárlását.”

11 A 78/855 harmadik irányelvet hatályon kívül helyezte a részvénytársaságok egyesüléséről szóló, 2011. április 5-i 2011/35/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 110., 1. o.). A 2011/35 irányelv a 33. cikke értelmében 2011. július 1-jén lépett hatályba.

A 2005/56 irányelv

12 A 2005/56 irányelv (1) preambulumbekkezdéséből kitűnik, hogy ezen irányelv célja a különböző tagállamok jogszabályai által szabályozott és eltérő társasági formájú tőkeegyesítő társaságok határokon átnyúló egyesülésének megkönnyítése.

13 Az említett irányelv (3) preambulumbekkezdésének megfelelően „[a] határokon átnyúló egyesülések megkönnyítése érdekében határozni kell arról, hogy – ezen irányelv eltérő rendelkezése hiányában – a határokon átnyúló egyesülésben részt vevő minden egyes társaságra, valamint minden egyes részt vevő harmadik személyre továbbra is azon nemzeti jog rendelkezései és alaki követelményei vonatkozzanak, amely egy tagállamon belüli egyesülés esetében lenne alkalmazandó [...]”.

14 Ugyanezen irányelv 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[...]

2. »egyesülés« az a folyamat, amelynek révén:

- a) egy vagy több társaság a felszámolás nélküli megszűnésének időpontjában teljes aktív és passzív vagyonát egy már létező társaságra – az »átvevő társaságra« – ruházza, a másik társaság tőkéjéből saját tagjainak biztosított részesedés és adott esetben – a névérték, illetve névérték hiányában a könyv szerinti érték 10%-át meg nem haladó – készpénzkifizetés ellenében;

[...]

- 15 A 2005/56 irányelv „A határokon átnyúló egyesülésekre vonatkozó feltételek” című 4. cikke ekképpen rendelkezik:

„(1) Ezen irányelv eltérő rendelkezése hiányában

[...]

- b) a határokon átnyúló egyesülésben részt vevő társaságnak be kell tartania a rá vonatkozó nemzeti jog rendelkezéseit, illetve alaki követelményeit. [...]

(2) Az (1) bekezdés b) pontjában említett rendelkezésekhez és alaki követelményekhez tartoznak különösen az egyesülést érintő határozathozatali eljárásra vonatkozó rendelkezések, valamint – az egyesülés határokon átnyúló jellegére tekintettel – az egyesülő társaságok hitelezői, a kötvénytulajdonosok és részvénytől eltérő más értékpapírok tulajdonosainak védelmére vonatkozó rendelkezések, valamint a munkavállalók védelmére vonatkozó, a 16. cikkben szabályozott jogoktól eltérő jogokat érintő rendelkezések. [...]

- 16 Ezen irányelvnek „A határokon átnyúló egyesülés jogkövetkezményei” című 14. cikkének (1) bekezdése ekképpen rendelkezik:

„A 2. cikk 2. bekezdésének a) és c) alpontja szerint végrehajtott határokon átnyúló egyesülés a 12. cikkben említett időponttól kezdve az alábbi jogkövetkezményeket eredményezi:

- a) a beolvadó társaság teljes aktív és passzív vagyona átszáll az átvevő társaságra;

[...]

- c) a beolvadó társaság megszűnik.”

Az osztrák jog

- 17 A részvénytársaságokról szóló, 1965. március 31-i törvénynek (Aktiengesetz; BGB1. 98/1965; a továbbiakban: AktG) az alapügy tényállására alkalmazandó változatának „A hitelezők védelme” című 226. §-a a hitelezők védelmét szabályozza egyesülés esetén. A következőképpen került megszövegezésre:

„(1) Az érintett társaságok hitelezői, amennyiben az egyesülés nyilvántartásba vételének közzétételét követő hat hónapon belül jelentkeznek, biztosítékokat igényelhetnek, ha nem kérhetik követeléseik kielégítését. Ez a jog ugyanakkor a hitelezőket csak akkor illeti meg, ha egyértelműen bizonyítják, hogy az egyesülés veszélyezteti a követeléseik kifizetését. A hitelezőket erről a jogról a nyilvántartásba vétel közzététele során tájékoztatni kell.

(2) A biztosítékok igényléséhez való jog nem illeti meg azokat a hitelezőket, akik a fizetéseképtelenségi eljárás során külön kielégítésre jogosultak a jogszabályi rendelkezések alapján a védelmük érdekében elkülönített és az illetékes hatóság felügyelete alá helyezett összegből.

(3) A kötvénytulajdonosok és a nyereségrészesedési jogok jogosultjai részére egyenértékű jogokat kell biztosítani, vagy a jogok megváltozását, vagy magukat a jogokat megfelelően meg kell váltani.”

- 18 A kérdést előterjesztő bíróság szerint az AktG 226. §-ának (3) bekezdését a 78/855 irányelv 15. cikkének átültetése érdekében alkották meg.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 19 2005-ben a Sparkassen Versicherung a Kommunalkredit által kibocsátott két alárendelt kötvényt jegyzett. A mindkét kötvény esetében azonos kibocsátási feltételek (a továbbiakban: kibocsátási feltételek) megállapítják e kötvények státuszát, részletesen meghatározzák az alárendelésük feltételeit és a kamatfizetés részletszabályait, valamint kijelölik az alkalmazandó jogot.

- 20 E kibocsátási feltételek 2. §-a értelmében:

„Státusz. A kötvények alapján fennálló kötelezettségek a kibocsátó biztosíték nélküli és alárendelt kötelezettségeit képezik, amelyek egymás között és a kibocsátó minden egyéb alárendelt kötelezettségével szemben egyenrangúak. A kibocsátó megszűnése, felszámolása vagy csődje esetén a kötvények alapján fennálló kötelezettségek csak a hitelezők nem alárendelt követeléseinek kielégítése után teljesíthetők, és így a kötvények után semmilyen összeg nem fizethető ki legalábbis addig, amíg a kibocsátó összes, nem alárendelt hitelezőjének követelése teljes mértékben kielégítést nem nyert, vagy ezen összegek tekintetében azok teljes mértékének megfelelő céltartalékot nem képeztek. Egyetlen alárendelt hitelező sem jogosult a kötvényekből származó követeléseit a kibocsátó követeléseibe beszámítani. A jövőben sem a kibocsátó, sem más személy nem nyújthat és nem fog nyújtani szerződéses biztosítékot az alárendelt hitelezőket a kötvények alapján megillető jogok biztosítására. Későbbi megállapodással sem korlátozható a jelen 2. § szerinti alárendeltség vagy módosítható az esedékesség időpontja a kötvények tekintetében egy korábbi időpontra vagy csökkenthető az érvényes felmondási idő.”

- 21 A kibocsátási feltételek 4. §-a (1) bekezdésének b) pontját ekképpen szövegezték meg:

„Kamatfizetés. A névérték vagy a kamatok csak akkor fizethetők ki, ha a kibocsátó figyelembe veendő saját forrásai e kifizetés miatt nem csökkenek a ciprusi központi bank által kiadott, a bankok tőkéjének kiszámításáról szóló iránymutatásokban meghatározott minimumkövetelmények alá.”

- 22 E kibocsátási feltételek 9. §-a a következőképpen rendelkezik:

„Nemteljesítés. Minden alárendelt hitelező jogosult a kötvényt lejárttá tenni, és annak azonnali visszafizetését követelni az [...] idő előtti visszafizetés összegének megfelelő mértékben a visszafizetés időpontjáig járó (esetleges) kamatokkal együtt a kibocsátó felszámolása, szanálása vagy megszűnése esetén (kivéve, ha erre egyesülés, átalakulás vagy szerkezetátalakítás céljából vagy miatt kerül sor, amíg a kibocsátó fizetőképese, minek körében a fennmaradó vállalkozás lényegében a kibocsátó minden aktív eszközét és kötelezettségét átveszi).”

- 23 Végül az említett kibocsátási feltételek 12. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„Alkalmazandó jog. A kötvények formájára és tartalmára, valamint az alárendelt hitelezők és a kibocsátó minden jogára és kötelezettségére a német jog alkalmazandó.”

- 24 Tekintettel arra, hogy a Kommunalkredit 2008 végétől már nem felelt meg a ciprusi központi bank iránymutatásaiban meghatározott minimális sajáttőke-követelményeknek, a továbbiakban nem fizette a Sparkassen Versicherungnak a kibocsátási feltételekben megállapított kamatokat.

- 25 A Kommunalkredit beolvadással egyesült a KA Finanzcal. Ezt az egyesülést 2010. szeptember 18-án jegyezték be az osztrák cégnyilvántartásba, és az – következésképpen – ettől az időponttól volt hatályos.
- 26 Az osztrák bíróságok előtt a Sparkassen Versicherung azt követeli a KA Finanztól, hogy fizesse meg az alapügyben szóban forgó két alárendelt kötvény tekintetében megállapított kamatokat a 2009-es és 2010-es év vonatkozásában. Másodlagosan a Sparkassen Versicherung azt kéri, hogy a KA Finanz biztosítson számára az AktG 226. §-ának (3) bekezdése értelmében vett egyenértékű jogokat, illetve, hogy állapítsák meg felelősségét az ilyen jogok elismerésének elmaradásából eredő minden kárért.
- 27 A KA Finanz elsődlegesen arra hivatkozik, hogy az egyesülési művelet folytán az alapügyben szóban forgó alárendelt kötvénykövetelések megszűntek. Másodlagosan azt állítja, hogy az e kötvényekből eredő kötelezettségek nem szálltak át rá, mivel e kötvények a Kommunalkredit saját tőkéjének teljes megszűnése következtében minden értéküket elvesztették.
- 28 A KA Finanz úgy véli, hogy mivel a kamat- és tőkekifizetések a Kommunalkredit saját tőkéjének mértékétől függnének, e kötvények sajáttőke-jelleggel bírnak, és az AktG 226. §-ának (3) bekezdése értelmében vett nyereségrészesedési jogoknak minősülnek. A KA Finanz szerint, figyelembe véve a létezésében veszélyeztetett, 2008. december 31-én közel 1 milliárd euró negatív saját tőkét felmutató Kommunalkredit által elszenvedett veszteségeket, az alapügyben szóban forgó kötvények az egyesülési művelet időpontjában teljesen értéküket veszítették. A KA Finanz ebből arra a következtetésre jut, hogy az ilyen veszteségre tekintettel sem egyenértékű jogokat nem kellett ezen értékpapírok jogosultjainak biztosítani, sem megváltást nem kellett részükre nyújtania.
- 29 Első fokon a Handelsgericht Wien (bécsi kereskedelmi bíróság) elutasította a KA Finanz által előterjesztett, annak előzetes megállapításra irányuló kérelmet, hogy az alapügyben szóban forgó kötvénykövetelések az egyesülési művelet folytán megszűntek, és hogy a Kommunalkredit alárendelt kötvényekből eredő kötelezettségei nem szálltak át rá.
- 30 Ez a bíróság megállapította, hogy az alapügyben szóban forgó kötvények nem voltak sem nyereségrészesedési jogok, sem egyéb részvényjellegű jogok, hiszen azok sem sajáttőke-jelleggel nem bírtak, sem a Kommunalkredit nyereségétől nem függtek. Ennélfogva a Handelsgericht Wien (bécsi kereskedelmi bíróság) szerint a KA Finanz nem volt jogosult megszüntetni e kötvényköveteléseket az egyesülés során. Az említett bíróság ezenkívül úgy ítélte meg, hogy az alárendelt kötvények a Kommunalkredit vagyonát érintő általános jogutódlás keretében a KA Finanzra szálltak át.
- 31 A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy a Handelsgericht Wien (bécsi kereskedelmi bíróság) úgy hozott határozatot az előtte folyamatban lévő jogvitában, hogy nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy melyik az arra alkalmazandó jog.
- 32 Az Oberlandesgericht Wien (bécsi tartományi felsőbíróság) fellebbezési eljárás keretében helybenhagyta a Handelsgericht Wien (bécsi kereskedelmi bíróság) határozatát, miután megállapította, hogy az egyesülés joghatásai a személyes jogállás körébe tartoznak, és hogy a hitelezők védelmét ezért az e jogállásra irányadó jog – a jelen esetben az osztrák társasági jog – alapján kell értékelni.
- 33 Az Oberlandesgericht Wien (bécsi tartományi felsőbíróság) úgy ítélte meg, hogy az AktG 226. §-ának (3) bekezdése, amelyre a KA Finanz az alapügyben szóban forgó kötvénykövetelések egyesülés során bekövetkezett megszűnését alapozza, nem alkalmazható az említett kötvényekre. E rendelkezés hatálya ugyanis csak a tagsági, illetve sajáttőke-jellegű elemeket tartalmazó kötvények tulajdonosaira és a tipikusan valamely részvényes pénzügyi és vagyoni jogainak körébe tartozó – többek között a nyereségből és/vagy a felszámolás során keletkező többletből való részesedést biztosító – nyereségrészesedési jogok jogosultjaira terjed ki.

- 34 Márpedig az említett bíróság úgy ítélte meg, hogy a jelen esetben nem ez volt a helyzet, amint arra a kibocsátási feltételekből következtetni lehetett. E bíróság hozzátette, hogy e feltételek nem azt írják elő, hogy a saját forrásainak a bankfelügyeleti jogi minimumkövetelmények alá való csökkenése esetén a szóban forgó kötvénykövetelések véglegesen megszűnnek, hanem egyszerűen azt, hogy azok nem válnak esedékessé addig, amíg e minimumkövetelmények nem teljesülnek.
- 35 A KA Finanz felülvizsgálati kérelmet terjesztett az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) elé arra a kérdésre irányulóan, amint azt e bíróság kifejti, hogy az AktG 226. §-ának (3) bekezdése alkalmazandó-e az alapügyben szóban forgó alárendelt kötvényekre.
- 36 Az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) az alapügy megoldása érdekében az e jogvitára alkalmazandó jog kapcsán tesz fel kérdést. E tekintetben e bíróság kifejti, hogy az alapügyben szóban forgó kötvények jegyzésekor a német jog alkalmazásában állapodtak meg, továbbá, hogy az e kötvényeket kibocsátó társaság – a jelen esetben a Kommunalkredit – székhelye Cipruson volt, valamint hogy az a társaság, amelybe a Kommunalkredit beolvadt – azaz a KA Finanz –, illetve az említett kötvényeket jegyző társaság – a jelen esetben a Sparkassen Versicherung – Ausztriában rendelkezik székhellyel.
- 37 Az említett bíróság hangsúlyozza, hogy a „Róma I”-rendelet nem alkalmazandó az alapügyben szóban forgó kötvényekre, mivel azok jegyzése 2009. december 17-e előtt történt.
- 38 Ezenkívül az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) annak kapcsán fogalmaz meg kérdést egyfelől, hogy az alapügyben szóban forgó kötvények a 78/855 irányelv 15. cikkének értelmében vett értékpapíroknak minősülnek-e, és másfelől, hogy a hitelezők védelmére vonatkozóan e cikkben előírt szabályokkal ellentétes-e az olyan nemzeti rendelkezés, mint az AktG 226. §-ának (3) bekezdése, amelynek értelmében a részvényeken kívüli egyéb, különleges jogokkal felruházott értékpapírokat kibocsátó társaság egyoldalúan megszüntetheti az ezen értékpapírok jogosultjaival fennálló jogviszonyt, és kielégítheti e jogosultakat.
- 39 E körülmények között az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:
- „1) Úgy kell-e értelmezni a Római Egyezmény 1. cikke (2) bekezdésének e) pontját, hogy a »társasági jog[ra]« vonatkozó kivétel
- a) az átalakulásokat, például az egyesüléseket és szétválásokat, valamint
- b) az átalakulások keretében a 78/855 irányelv 15. cikke szerinti hitelezővédelmi rendelkezést is
- magában foglalja?
- 2) Ugyanez-e az eredmény a 2011/35 irányelv 15. cikkének alkalmazása esetén?
- 3) Az első és második kérdésre adandó igenlő válasz esetén: ugyanerre az eredményre vezet-e a „Róma I”-rendelet 1. cikke (2) bekezdésének d) pontja – mint a Római Egyezmény 1. cikke (2) bekezdésének e) pontját felváltó szabályozás – szerinti kivétel, vagy e kivételt eltérően kell értelmezni? Ha igen, milyen módon?
- 4) Levezethetők-e az egyesülések kezelésére vonatkozó kollíziós szabályok az elsődleges uniós jogból, például az EUMSZ 49. cikk szerinti letelepedési szabadságból, az EUMSZ 56. cikk szerinti szolgáltatásnyújtási szabadságból vagy a tőkemozgás és a fizetési műveletek mozgásának EUMSZ 63. cikk szerinti szabadságából, különösen arra vonatkozóan, hogy a beolvadó társaság államának nemzeti joga vagy az átvevő társaság nemzeti joga alkalmazandó-e?

- 5) A negyedik kérdésre adandó nemleges válasz esetén: levezethetők-e kollíziós elvek a másodlagos uniós jogból, például a 2005/56 irányelvből, a 2011/35 irányelvből vagy a Szerződés 54. cikke (3) bekezdésének g) pontja alapján a részvénytársaságok szétválásáról szóló, 1982. december 17-i 82/891/EGK hatodik tanácsi irányelvből (HL L 378., 47. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 50. o.) különösen arra vonatkozóan, hogy a beolvadó társaság államának nemzeti joga vagy az átvevő társaság nemzeti joga alkalmazandó-e, vagy a nemzeti kollíziós szabályok szabadon határozhatják meg az alkalmazandó nemzeti anyagi jogot?
- 6) Úgy kell-e értelmezni a 78/855 irányelv 15. cikkét, hogy a kibocsátónak a részvényeken kívüli egyéb, különleges jogokkal felruházott értékpapírok jogosultjával szemben, különösen az alárendelt kötvények esetében, határokon átnyúló egyesülés esetén lehetősége van megszüntetni a jogviszonyt és kielégíteni a jogosultakat?
- 7) Ugyanerre az eredményre vezet-e a 2011/35 irányelv 15. cikkének alkalmazása?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 40 Először is meg kell állapítani, hogy a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 1980. június 19-én Rómában aláírásra megnyitott egyezménynek az Európai Közösségek Bírósága által történő értelmezéséről szóló, 1988. december 19-i első jegyzőkönyve (HL 1998. C 27., 47. o.; magyar nyelven: HL 2005. C 169., 10. o.) 2. cikkének a) pontja értelmében a Bíróságnak hatásköre van az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) által előzetes döntéshozatal iránti kérelem keretében ezen egyezményre vonatkozóan feltett kérdések megválaszolására.
- 41 Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a nemzeti bíróság által saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja – az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság általi elutasítása csak abban az esetben lehetséges, amennyiben nyilvánvaló, hogy az uniós jog értelmezése, amelyet a nemzeti bíróság kért, nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a feltett kérdésekre hasznos választ adjon (Verder LabTec ítélet, C-657/13, EU:C:2015:331, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 42 E tekintetben meg kell állapítani először is, hogy mivel a 2011/35 irányelv csupán 2011. július 1-jén lépett hatályba, azaz az alapügy tényállásának időpontja után, a második kérdés, az ötödik kérdés annyiban, amennyiben ezen irányelv értelmezésére irányul, valamint a hetedik kérdés elfogadhatatlan.
- 43 Másodszor, a „Róma I”-rendelet, amelynek 28. cikke előírja, hogy azt a 2009. december 17-től kötött szerződésekre kell alkalmazni, amint azt a kérdést előterjesztő bíróság is jelezte, még nem volt hatályban akkor, amikor az alapügyben szóban forgó szerződéseket megkötötték, azaz a 2005-ös év folyamán. Következésképpen a harmadik kérdés elfogadhatatlan.
- 44 Harmadszor nem vitatott, hogy az alapeljárás azzal kapcsolatos, hogy milyen jogkövetkezményei vannak két társaság beolvadással történő egyesülésének az alárendelt kötvényekre. Következésképpen elfogadhatatlan az első kérdés annyiban, amennyiben az társaságok szétválása tekintetében irányul a Római Egyezmény 1. cikke (2) bekezdése e) pontjának az értelmezésére. Egyébiránt, mivel a 82/891 irányelv a részvénytársaságok szétválásáról szól, az ötödik kérdés szintén elfogadhatatlan annyiban, amennyiben az ezen irányelv értelmezésére irányul.

- 45 Ebből következően kizárólag az első kérdés fogadható el annyiban, amennyiben az nem társaságok szétválása tekintetében irányul a Római Egyezmény 1. cikke (2) bekezdése e) pontja rendelkezéseinek az értelmezésére, továbbá a negyedik kérdés, az ötödik kérdés annyiban, amennyiben az a 2005/56 irányelv értelmezésére irányul, valamint a hatodik kérdés.
- 46 Ami az első, a negyedik és az ötödik kérdést illeti, az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság azért tette fel e kérdéseket, hogy határozatot tudjon hozni az alapügyben szóban forgó szerződések sorsa felől a Kommunalkreditnek a KA Finanzcal beolvadás útján történt egyesülése után, amihez álláspontja szerint előzetesen meg kell válaszolni az e szerződésekre ezen egyesülés után alkalmazandó jog kérdését.
- 47 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy az első, a negyedik és az ötödik kérdés annyiban, amennyiben elfogadhatók, lényegében annak meghatározására irányulnak, hogy az uniós jogra tekintettel mely jog alkalmazandó a határokon átnyúló beolvadással történő egyesülést követően egyfelől valamely beolvadó társaság által kötött – az alapügyben szóban forgókhoz hasonló – kölcsönszerződés értelmezésére, az abból fakadó kötelezettségek teljesítésére, valamint e szerződés megszűnésének módjaira, és másfelől a Sparkassen Versicherung által másodlagosan megfogalmazotthoz hasonló kérelemre, amellyel valamely hitelező a 78/855 irányelv 15. cikkében biztosított hitelezővédelemmel kíván élni.
- 48 Ami a hatodik kérdést illeti, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy a 78/855 irányelv 15. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy e rendelkezés a részvényeken kívüli egyéb, különleges jogokkal felruházott értékpapírok kibocsátóinak jogokat biztosít.
- 49 Azon kérdés megválaszolása érdekében, hogy mely jog alkalmazandó a határokon átnyúló beolvadást követően valamely beolvadó társaság által kötött – az alapügyben szóban forgókhoz hasonló – kölcsönszerződés értelmezésére, az abból fakadó kötelezettségek teljesítésére, valamint e szerződés megszűnésének módjaira, először is azt kell megvizsgálni, hogy a Római Egyezmény alkalmazandó-e erre a szerződésre, és ha igen, mennyiben.
- 50 Ebben az összefüggésben meg kell jegyezni, hogy a Római Egyezmény 1. cikkének szövege értelmében ezen egyezmény rendelkezéseit kell alkalmazni a szerződéses kötelezettségekre minden olyan helyzetben, amikor különböző országok jogai között kell választani.
- 51 Mindazonáltal e tárgyi hatályra vonatkozó szabály alól kivételként az említett egyezmény 1. cikke (2) bekezdésének e) pontja kizárja annak alkalmazásából a társasági jogot, az egyesületi jogot, valamint a jogi személyekre vonatkozó jogot érintő kérdéseket, mint például a társaságok, egyesületek és más jogi személyek bejegyzés útján vagy más módon történő létrehozását, jogképességét, belső szervezetét és működését vagy feloszlását, valamint a társasági tagok és a tisztségviselők jogszabályon alapuló személyes felelősségét a társaság, az egyesület, illetve a jogi személy kötelezettségeiért.
- 52 A szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló egyezményről Mario Giuliano, a milánói egyetem professzora és Paul Legarde, a Paris I egyetem professzora által készített jelentésből (HL 1980 C 282., 1. o.) kitűnik, hogy a társasági jogot, az egyesületi jogot, valamint a jogi személyekre vonatkozó jogot érintő kérdéseket azért nem vonták a Római Egyezmény hatálya alá, mert munkálatok voltak akkoriban folyamatban az Európai Közösségek keretében a társasági jog területén. E jelentésből az is kitűnik, hogy a társaságok megszűnését – mint azok egyesülését vagy társulását – szabályozó jogi aktusok az ezen egyezmény 1. cikkének (2) bekezdésében szereplő kizárás alá tartoznak. Ekképpen ez utóbbi egyezmény nem alkalmazandó a társaságok egyesülésére.
- 53 Mindazonáltal, mivel a Bíróságnak benyújtott ügyiratból kitűnik, hogy az alapügyben szóban forgó szerződések a Kommunalkreditnek a KA Finanzcal való egyesülése előtt a Római Egyezmény hatálya alá tartoztak, illetve hogy a szerződő felek ezen egyezmény 3. cikke (1) bekezdésének megfelelően a német jogot választották az e szerződésekre alkalmazandó jogként, meg kell határozni, hogy e jog ezen

egyesülés után továbbra is alkalmazandó-e az említett szerződésekre, illetve ennél fogva az említett egyezmény 10. cikkének (1) bekezdése értelmében azok értelmezésére, az azokból fakadó kötelezettségek teljesítésére, valamint ezek megszűnési módjaira.

- 54 Ennek érdekében másodszor meg kell vizsgálni az uniós jogalkotó által a társaságok egyesülése területén elfogadott szövegeket. Ebben az összefüggésben meg kell állapítani, hogy e terület két, az egyesülési folyamat megszervezésére, illetve az egyesülés joghatásainak szabályozására egyaránt irányuló szabályozás tárgyát képezte, azaz egyfelől a 78/855 irányelvét, amelyet – amint az a harmadik preambulumbekkezdéséből kitűnik – a tagállamoknak a részvénytársaságok egyesülésére vonatkozó jogszabályai összehangolása érdekében fogadtak el, valamint azért, hogy az összes tagállam jogszabályaiban szerepeljenek az egyesülésre vonatkozó rendelkezések, és másfelől a 2006/56 irányelvét, amelyet – amint az az (1) preambulumbekkezdéséből kitűnik – a különböző tagállamok jogszabályai által szabályozott és eltérő társasági formájú tőkeegyesítő társaságok határokon átnyúló egyesülésének megkönnyítése céljából fogadtak el.
- 55 Márpedig, amennyiben az alapügy az alárendelt kötvényeknek a határokon átnyúló egyesülést követő sorsára vonatkozik, meg kell határozni a 2005/56 irányelv alapján ezen egyesülés ilyen jellegű kötvényekre gyakorolt jogkövetkezményét.
- 56 A 2005/56 irányelv 2. cikke 2. pontjának a) pontjából következik, hogy a beolvadással történő egyesülés az a folyamat, amelynek révén egy vagy több társaság a felszámolás nélküli megszűnésének időpontjában teljes aktív és passzív vagyonát egy már létező társaságra – azaz az átvevő társaságra – ruházza.
- 57 Ami az ilyen folyamat jogkövetkezményeit illeti, ezen irányelv 14. cikke (2) bekezdésének a) pontjából kitűnik, hogy a határokon átnyúló egyesülés – attól az időponttól kezdődően, hogy ez az egyesülés hatályosul – a beolvadó társaság aktív és passzív vagyonának az átvevő társaságra történő átruházását eredményezi.
- 58 A beolvadással történő egyesülés tehát azzal jár, hogy az átvevő társaság teljes egészében megszerzi a beolvadó társaságot, anélkül hogy – amint az a felszámolás esetén történne – megszűnnének a kötelezettségek, továbbá az ilyen egyesülés azt eredményezi, hogy az átvevő társaság megújítás nélkül a beolvadó társaság helyébe lép az ez utóbbi által kötött összes szerződésben. Ennél fogva e szerződésekre az a jog marad alkalmazandó ezen egyesülés után is, amely jog ezen egyesülés előtt alkalmazandó volt.
- 59 Ebből következik, hogy az uniós jogot úgy kell értelmezni, hogy a határokon átnyúló beolvadással történő egyesülést követően a beolvadó társaság által kötött – az alapügyben szóban forgókhoz hasonló – kölcsönszerződés értelmezésére, az abból fakadó kötelezettségek teljesítésére, valamint e szerződés megszűnésének módjaira azt a jogot kell alkalmazni, amely az e szerződésre alkalmazandó jog volt ezen egyesülés előtt.
- 60 A Sparkasse Versicherung által másodlagosan hivatkozott, a hitelezők érdekeinek a határokon átnyúló egyesülés keretében való védelmét illetően meg kell állapítani, hogy a 2005/56 irányelv (3) preambulumbekkezdéséből és 4. cikkéből következően a határokon átnyúló egyesülésben részt vevő társaságra – többek között a hitelezői védelme tekintetében – továbbra is azon nemzeti jog rendelkezései és alaki követelményei vonatkoznak, amely a tagállamon belüli egyesülés keretében lenne alkalmazandó.
- 61 Ebből következik, hogy olyan esetben, mint amilyen az alapügyben fennáll, a beolvadó társaság hitelezőinek védelmére azon nemzeti jog rendelkezései irányadók, amely jog alá e társaság tartozott.
- 62 Mivel a tagállamoknak nemzeti egyesülés keretében meg kell felelniük a 78/855 irányelv 13–15. cikkének a hitelezők védelmére vonatkozóan, ennél fogva e rendelkezéseket határokon átnyúló egyesülés keretében is tiszteletben kell tartaniuk.

- 63 Márpedig, míg ezen irányelv 13. cikke a nem kötvénytulajdonos hitelezők és 14. cikke a kötvénytulajdonos hitelezők védelmére vonatkozik, az említett irányelv 15. cikke a részvényeken kívüli egyéb, különleges jogokkal felruházott értékpapírok jogosultjainak védelmére irányul.
- 64 Az a kérdés merül tehát fel, hogy milyen módon lehet különbséget tenni a 78/855 irányelv 15. cikkében szereplő értékpapírok és egyéb hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok között.
- 65 E tekintetben ezen irányelv előkészítő munkálataiból – a jelen esetben a részvénytársaságok egyesülésére vonatkozóan a tagállamok által a társasági tagok és harmadik személyek érdekei védelmében a Szerződés 58. cikkének (2) bekezdése szerinti társaságoknak előírt biztosítékok összehangolásáról szóló harmadik tanácsi irányelvre irányuló javaslatból (HL 1970. C 89., 20. o.), illetve a részvénytársaságok egyesülésére vonatkozóan a tagállamok által a társasági tagok és harmadik személyek érdekei védelmében a Szerződés 58. cikkének (2) bekezdése szerinti társaságoknak előírt biztosítékok összehangolásáról szóló harmadik tanácsi irányelvre irányuló, módosított javaslatból [COM (72) 1668 végleges] – kitűnik, hogy az ezen irányelv 15. cikke értelmében vett, részvényeken kívüli egyéb, különleges jogokkal felruházott értékpapírok – más értékpapírok mellett – a részvényre cserélhető kötvényekre, a társaság tőkéjének jegyzésére elsőbbségi jogot biztosító kötvényekre, a nyereségből való részesedést biztosító kötvényekre, valamint a jegyzési jogokra vonatkoznak.
- 66 Ekképpen azok az értékpapírok minősülnek ilyeneknek, amelyek a jogosultjaiknak több jogot biztosítanak, mint a megállapodás szerinti követelések és a kamatok egyszerű visszafizetése. Ekképpen különösen ez a helyzet olyan értékpapírok esetén, amelyek jogosultjaiknak lehetővé teszik az értékpapírok részvényekre való cserélését vagy a kibocsátó társaság nyereségéből való részesedést.
- 67 Ekképpen a kérdést előterjesztő bíróság által bemutatott kibocsátási feltételekből kitűnik, hogy az alapügyben szóban forgó értékpapírok nem tűnnek olyanoknak, mint amelyek jogosultjaiknak több jogot biztosítanak, mint a megállapodás szerinti követelések és a kamatok egyszerű visszafizetése. Úgy tűnik tehát, hogy ezen értékpapírok nem tartoznak a 78/855 irányelv 15. cikkének hatálya alá, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell ellenőriznie.
- 68 Abban az esetben, ha e bíróság ezzel ellentétes következtetésre jutna, meg kell jegyezni, hogy a 78/855 irányelv 15. cikke előírja, hogy az e rendelkezés értelmében vett, részvényeken kívüli egyéb, különleges jogokkal felruházott értékpapírok jogosultjainak olyan jogokat kell biztosítani az átvevő társaságban, amelyek legalább egyenértékűek azokkal a jogokkal, amelyeket a beolvadó társaságban gyakorolhattak, kivéve ha ezeknek a jogoknak a megváltoztatásához az ilyen értékpapírok jogosultjainak gyűlése – amennyiben ilyen gyűlésről a nemzeti jogszabályok rendelkeznek –, illetve az említett értékpapírok jogosultjai egyenként hozzájárultak, vagy ha e jogosultak igényelhetik az átvevő társaságtól értékpapírjaik visszavásárlását.
- 69 Amint tehát az a 78/855 irányelv 15. cikkének megszövegezéséből következik, annak célja a részvényeken kívüli egyéb, különleges jogokkal felruházott értékpapírok jogosultjai érdekeinek védelme.
- 70 Márpedig, mivel az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy az AktG 226. §-ának (3) bekezdését a 78/855 irányelv 15. cikkének átültetése érdekében fogadták el, és mivel ezen előbbi rendelkezés úgy tűnik, hogy az ilyen értékpapírok kibocsátóját feljogosítja arra, hogy egyoldalúan megszüntesse az ezen értékpapírok jogosultjaival fennálló jogviszonyát, és kielégítse e jogosultakat, meg kell állapítani, hogy az ilyen jogosultság nem egyeztethető össze a 78/855 irányelv 15. cikkének szövegével és célkitűzésével, tekintettel arra, hogy ez utóbbi rendelkezés jogokat biztosít ugyanezen értékpapírok jogosultjainak, azonban azok kibocsátójának nem. Következésképpen az olyan rendelkezés, mint amilyen az AktG 226. §-ának (3) bekezdése, nem minősülhet a 78/855 irányelv 15. cikke átültetésének.

- 71 Ebből következik, hogy a 78/855 irányelv 15. cikkét úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés jogokat biztosít a részvényeken kívüli egyéb, különleges jogokkal felruházott értékpapírok jogosultjainak, azonban az ilyen értékpapírok kibocsátójának nem.

A költségekről

- 72 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

1) Az uniós jogot úgy kell értelmezni, hogy:

- a határokon átnyúló beolvadással történő egyesülést követően a beolvadó társaság által kötött – az alapügyben szóban forgókhoz hasonló – kölcsönszerződés értelmezésére, az abból fakadó kötelezettségek teljesítésére, valamint e szerződés megszűnésének módjaira azt a jogot kell alkalmazni, amely az e szerződésre alkalmazandó jog volt ezen egyesülés előtt;
- olyan esetben, mint amilyen az alapügyben fennáll, a beolvadó társaság hitelezőinek védelmére azon nemzeti jog rendelkezései irányadók, amely jog alá e társaság tartozott.

- 2) A 2009. szeptember 16-i 2009/109/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, a Szerződés 54. cikke (3) bekezdésének g) pontja alapján a részvénytársaságok egyesüléséről szóló, 1978. október 9-i 78/855/EGK harmadik tanácsi irányelv 15. cikkét úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés jogokat biztosít a részvényeken kívüli egyéb, különleges jogokkal felruházott értékpapírok jogosultjainak, azonban az ilyen értékpapírok kibocsátójának nem.

Aláírások